

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовано особливості державної молодіжної політики в Миколаївській області та на основі проведеного дослідження уточнено основні проблеми регіональної політики молоді.

Ключові слова: *молодь, державна молодіжна політика, права, суспільство, держава, пріоритети, регіон, ефективність, перспектива, покоління, органи державної влади, Миколаївська область.*

В статье проанализированы особенности государственной молодежной политики и на основании проведенного исследования очерчены основные проблемы региональной политики молодежи.

Ключевые слова: *молодежь, государственная молодежная политика, права, общество, государство, приоритеты, регион, эффективность, перспектива, поколение, органы государственной власти, Николаевская область.*

In the article the features of state youth policy in Mykolaiv region were analyzed, and on the basis of analysis performed, the main problems of regional youth policy were defined.

Key words: *youth, state youth policy, rights, society, state, priorities, region, effectiveness, perspective, generation, bodies of state power, Mykolaiv region.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Проблеми, які на сьогодні хвилюють нашу державу щодо формування та реалізації молодіжної політики, є актуальними й для Миколаївської області, адже молодь є особливою складовою сучасного українського суспільства. Протягом останніх років у вітчизняній науці ведуться дослідження у сфері державної молодіжної політики, визначаються її основні пріоритети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Досліджуючи особливості державної молодіжної політики в Миколаївській області, ми опиралися на досягнення наукової думки про місце й роль молоді в суспільному прогресі, спадкоємності поколінь і ролі культури у вихованні й формуванні молодого покоління, а саме на праці таких вчених: Анфілової О. [1], Багмета М. О. [2; 3], Балакери О. М. [4], Бородіна Є. І. [5], Головатого М. Ф. [6], Кербаль М. О. [11], Перепелиці М. П. [13; 14] та інших. Ці вчені окреслюють процес соціалізації молоді з позицій особливостей впливу на особистість публічної влади.

Виділення не вирішених раніше аспектів загальної проблеми, яким присвячується стаття. В результаті аналізу останніх досліджень у галузі

державної молодіжної політики можна говорити й про те, що хоча серед усього масиву наукових доробків велика увага приділяється молоді, все ж таки мало робіт, присвячених особливостям реалізації молодіжної політики в Миколаївській області.

Формулювання мети статті. Зважаючи на вищезазначене, метою даної статті є висвітлення особливостей реалізації державної молодіжної політики на регіональному рівні, зокрема в Миколаївській області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Держава, визначаючи шляхи становлення і розвитку суспільства орієнтується, в першу чергу, на молодь, чий потенціал і знання можуть стати запорукою прогресивного розвитку держави. Організація життєдіяльності молоді потребує безпосереднього впливу на неї і взаємодії з нею. Молодим людям належить реалізовувати започатковані в нашій державі реформи та розвинути їх до рівня системних соціально-економічних перетворень. Соціальне становище та самопочуття молоді є показником соціального успіху суспільства та суттєво залежить від можливостей реалізації потенціалу молодого покоління і задоволення потреб різних груп молоді в різних сферах життя.

Протягом останніх 10 років було прийнято багато прогресивних нормативних актів, які ставили за мету поліпшити становище молоді в

Українській державі, наприклад: «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [9], «Про Загальнодержавну програму підтримки молоді» [7], «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» [8]. Від того, як будуть виконуватись ці та інші нормативні акти, наскільки прозоро і ефективно будуть витратитися бюджетні кошти, залежить реальне положення молодої людини в Україні.

Одними з найголовніших завдань молодіжної політики є забезпечення реалізації напрямів регіональної державної політики стосовно сім'ї, дітей та молоді. Це створює необхідні умови для зміцнення гарантій, прав і свобод молодих громадян, допомагає молодим людям у реалізації і самореалізації їх творчих можливостей та ініціатив, сприяє залученню молоді до активної участі в економічному, соціальному та політичному розвитку України та її державотворенні, що відбувається через участь молоді в діяльності установ та організацій, що безпосередньо займаються її реалізацією.

Проаналізувавши результати соціологічного дослідження «Забезпечення реалізації пріоритетних напрямів регіональної державної політики стосовно сім'ї, дітей та молоді Миколаївською облдержадміністрацією», проведеного Миколаївським дослідницько-аналітичним центром у Миколаєві, можна побачити, що частка тих молодих людей, котрі знають про діяльність установ, що займаються вирішенням молодіжних проблем становить 59 % від загальної кількості, 25 % молоді взагалі не знає про діяльність таких органів.

Відповідаючи на запитання «Висловіть своє ставлення щодо реалізації молодіжної політики у Вашому районі», більшість молоді зазначило, що така політика існує, але вона реалізовується частково (48,35 %). На те, що така політика існує, але вона не відповідає інтересам та запитам молоді, вказало 20,61% опитаних. 19,85 % окреслюють таку політику достатньо успішною та ефективною, на противагу 11,20 % тим, які вважають, що такої політики взагалі не існує [15].

Визначаючи успішність та ефективність реалізації молодіжної політики, варто вказати на умови та засади на яких вона повинна розвиватись та реалізовуватись. Для успішної її реалізації потрібно, щоб вона розвивалась на засадах забезпечення конституційних прав молоді, наданні державою допомоги певним групам молодих людей (38,17 %) та на забезпеченні можливості реалізувати ці конституційні права (27,99 %). Саме на такі відповіді вказують усі вікові категорії опитаних молодих людей. 34,78 % молоді у віці 21-30 років основним напрямком реалізації молодіжної політики вбачає у наданні соціальних пільг та забезпеченні безпосередньої опіки у вирішенні її проблем [15].

Ефективна реалізація молодіжної політики та забезпечення її основних засад щодо покращення життя молоді, в першу чергу, видно з того, наскільки поінформована громадськість з

реалізації її основних напрямків та діяльності державних структур, що займаються розвитком та творенням молодіжної політики.

Проте молоді люди не виробили чіткої позиції щодо обізнаності стосовно діяльності управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації та районної адміністрації. Відповідно, 41,81 % зазначили те, що вони скоріше не поінформовані щодо діяльності управління у справах сім'ї та молоді (облдержадміністрації), а 41,81 % – що в діяльності районної адміністрації вони скоріш обізнані. Також молодь Миколаївської області скоріше поінформована щодо розвитку молодіжної політики в області, однак, щодо законодавчої бази у своєму населеному пункті 23,66 % відмітили, що скоріше не поінформовані. Поінформованість молоді щодо діяльності центрів соціальних служб для молоді становить 23,04 % [15].

Забезпечення ефективної реалізації напрямів регіональної державної політики стосовно сім'ї, дітей та молоді Миколаївською облдержадміністрацією вимагає вирішення тих проблем, які є першочерговими та найбільш актуальними для молоді. Молоді люди, серед проблем, котрі потребують негайного вирішення вказали на такі:

- безробіття серед молоді (88,22 %);
- проблеми отримання житла (81,02 %);
- байдужості та пасивності молоді (76,53 %);
- проблеми молоді сім'ї (69,33 %) [15].

В анкеті було запропоновано також зазначити ті проблеми у Миколаївській області, вирішення яких реально відбувається. Відповіді на це запитання розподілились таким чином:

- проблеми отримання освіти (64,58 %);
- громадська діяльність (56,63 %);
- можливості задоволення культурних потреб (56,30 %);
- недоступність медичного обслуговування (50,39 %).

Оцінюючи роботу Миколаївської облдержадміністрації у вирішенні основних проблем молоді, можна зазначити про те, що позитивної оцінки заслуговує її діяльність у сфері фізичної культури та спорту (77,81 %), навчання (64,54 %), виховання (50,14 %), а також у сфері охорони здоров'я (43,34 %) та профілактики правопорушень (42,78 %). Негативні відгуки молоді, в першу чергу, стосуються покращення умов праці та подолання безробіття молоді (46,63 %), а також у сфері забезпечення житлом молоді (58,82 %) [10].

Даючи аналіз діяльності Миколаївської облдержадміністрації, респонденти вказали, що протягом останнього часу можливість отримувати корисну інформацію та можливість отримати кращу освіту є саме тими новими здобутками, що надає їм Миколаївська облдержадміністрація. Варто зазначити, що для жінок це, в першу чергу, є можливість долучитись до реалізації молодіжної політики (29,37 %), висловлювати свої політичні погляди, думки (46,88%) та займатись політикою, суспільною діяльністю (18,13 %). Для чоловіків нові можливості реалізувались у отриманні

корисної інформації (51,57 %), отриманні кращої освіти (50,67 %) та у можливості підвищення освіти, кваліфікації (25,56 %). Позитивно відзначають і те, що у молоді з'явилися більші шанси щодо виїзду на навчання та працевлаштування за кордон (відповідно 20,00 % у жінок та 15,70 % у чоловіків). Ці дані свідчать про збільшення значення такого фактору, як зацікавлення молоді у здобутті кращої освіти, що відповідно буде мати в своїй основі покращення рівня матеріального становища [15].

Хоча для багатьох молодих людей Миколаївської області з'явилися нові можливості в процесі реалізації молодіжної політики, проте лише 36,62 % респондентів відчувають підтримку відділу у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації у вирішенні своїх основних проблем. Майже така сама частка опитаних зовсім не відчуває такої підтримки 33,59 %. Варіант «важко відповісти» обрало 29,80 % молодого покоління [15].

Разом з тим, молоді було запропоновано вказати сфери, у яких вона найбільше відчуває підтримку відділу у справах сім'ї та молоді. Результати показали, що основна увага спрямована на відпочинок, що засвідчили в однаковій відсотковій залежності (51,87 %) як чоловіки, так і жінки. Вагомий вплив спрямований і на покращення рівня освіти (31,02 %) та на забезпечення зайнятості молоді (13,33 %). 18,18 % респондентів жіночої статі зазначили, що відчувають таку підтримку у вирішенні проблем молоді сім'ї [15].

На забезпечення здорової атмосфери в молодіжному середовищі, а також сприяння ефективної реалізації регіональної молодіжної політики покликана і діяльність центрів соціальних служб для молоді. Тому, молоді також було запропоновано висловити свої думки стосовно їхньої діяльності та вказати на конкретні її результати. Як зазначає 71,43 % респондентів, основна діяльність центрів спрямована на психологічне консультування молоді, 84,82 % вказують на те, що центри соціальних служб для молоді в Миколаївській області основну увагу приділяють зустрічам з молоддю щодо профілактики ВІЛ/СНІДу та наркоманії, а також профілактиці злочинності (20,98 %).

Важливим чинником ефективної реалізації молодіжної політики є діяльність молодіжних громадських організацій. Проте 76,25 % молоді Миколаївської області не знають про їх діяльність. Основним спрямуванням їхньої діяльності вони вважають організацію туристичних походів (68,42 %) та проведення екскурсій (48,42 %).

Для того, щоб молода людина могла сказати, що вона знає, як розвивається молодіжна політика, – необхідна їй обізнаність щодо нормативної бази, на основі якої твориться ця політика. Однак 47,53 % опитаних молодих людей Миколаївської області зовсім не знають державних нормативних документів у сфері молодіжної політики. Саме це дає можливість задуматись над тим, чи це, в першу чергу, проблема пасивності молоді, чи насправді

регіональна молодіжна політика реалізовується без залучення молоді.

Що ж до основних проблем, які гальмують та перешкоджають ефективній реалізації молодіжної політики, більша частина вказала на проблему фінансування на обласному та місцевому рівнях (66,67 %) [15].

Щодо реалізації регіональних програм, що проводяться Миколаївською облдержадміністрацією, більша кількість опитаної молоді вказала на проведення масових заходів (46,61 %) та на святкування Дня молоді (43,82 %). Проте якщо молодь і знає про заходи, що реалізуються Управлінням у справах сім'ї та молоді та соціальними службами для молоді, то діяльність громадських організацій більшою мірою визначається як така, яка несе в собі туристичне і суто відпочинкове значення.

Водночас молодь вказує на недостатнє фінансування молодіжних програм на обласному і місцевому рівнях (66,67 %), а також на організаційну і фінансову нестабільність молодіжних громадських організацій, відсутність наступності у молодіжному русі (29,20 %). Для того, щоб покращити ефективність реалізації молодіжної політики, потрібно збільшити фінансування молодіжної галузі (73,56 %) та проводити щотижневі зустрічі молоді з державними представниками (28,80 %) [15].

Висновки. Зміст викладеного матеріалу щодо ставлення молоді до реалізації молодіжної політики у Миколаївській області дозволяє наголосити на наступних висновках:

1. Науковці досить активно займаються розробкою проблематики, що пов'язана з державною молодіжною політикою. Державна молодіжна політика нині розглядається як пріоритетний напрямок державної політики України взагалі. Про це свідчить, зокрема, розгалужена та достатньо широка науково-законодавча база з питань молодіжної політики на державному та регіональному рівнях. Аналіз наукової вітчизняної та зарубіжної літератури підтвердив актуальність подальшого дослідження державної молодіжної політики, особливо на регіональному рівні;

2. Дослідивши основні проблеми державної молодіжної політики та тенденції розвитку з урахуванням регіональних особливостей України, зокрема, в Миколаївській області, слід зауважити, що молодіжна політика в Миколаївській області є об'єктом певного рівня уваги з боку органів місцевого самоврядування, керівництва вищих навчальних закладів, політичних партій та недержавних громадських організацій. Молодіжна активність у нашій області серед студентства є достатньо високою та різноспрямованою. Досить часто молодіжні ініціативи та проекти знаходять відгук серед керівництва органів місцевого управління, великих підприємств та установ області. Проте проблемним питанням на сьогодні досі залишається відсутність чіткого та ефективного державного регулювання молодіжної політики на обласному та місцевому рівнях.

3. Молоді люди вважають, що молодіжна політика у Миколаївській області повинна реалізовуватись на засадах забезпечення конституційних прав молоді, надання державою допомоги певним групам молодих людей та на забезпеченні державою можливості молоді реалізувати свої конституційні права. Ефективна реалізація молодіжної політики неможлива без безпосередньої участі молоді в її реалізації.

4. Основними проблемами, що гальмують ефективну реалізацію молодіжної політики у Миколаївській області, є такі, що перешкоджають ефективній реалізації молодіжної політики. Вирішення основних і першочергових проблем молоді, а саме фінансування молодіжних програм,

покращення умов праці та подолання безробіття молоді, а також забезпечення житлом молоді, сприяє покращенню її соціального становища, яке також залежить і від нових можливостей, якими можуть скористатися молоді люди в процесі соціалізації. Цим можливостям підростаючому поколінню повинні сприяти органи державної влади, що безпосередньо займаються реалізацією молодіжної політики на місцях.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у подальших наукових дослідженнях у сфері державної молодіжної політики, зокрема на регіональному рівні для вироблення ефективних механізмів удосконалення молодіжної політики України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анфілова О. Влада і молодь: співпраця та шляхи порозуміння / О. Анфілова // Молодь: громадські організації. Громадянське суспільство: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 27-28 вересня 2001. – К. : Міленіум, 2001. – 100 с.
2. Багмет М. О. Молодь і відродження національної свідомості: монографія / [ред. П. Л. Пироденко]. – К. : Либідь, 1992. – 162 с.
3. Багмет М. О. Роль владних структур по виробленню молодіжної політики / М. О. Багмет, В. О. Корицька // Наук. праці Микол. держ. гуман. ун-ту. – Вип. 20. – Політичні науки. – Т. 33. – Миколаїв, 2004. – С. 27-32.
4. Балакера О. М. Довідкові матеріали про становище молоді та хід реалізації державної молодіжної політики в Україні / О. М. Балакера. – К. : Весь мир, 1997. – 98 с.
5. Бородин Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991-2004 рр.) : монографія / Є. І. Бородин. – Д. : Герда, 2006. – 472 с.
6. Головатий М. Ф. Соціологія молоді / М. Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2006. – 304 с.
7. Довідник нормативно-правових актів державної молодіжної політики / [упор. А. В. Коновалов, М. О. Шишкова.] – Х. : Громадський інформаційно-аналітичний Центр для молоді, 2007 – 191 с.
8. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 року № 2558-III (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.gov.ua>.
9. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року № 2998-XII (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.gov.ua>.
10. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року № 2998-XII (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.gov.ua>.
11. Кербаль М. О. Зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики / М. О. Кербаль // Суч. укр. політика, політики і політологи про неї. – Вип. 13. – Київ – Миколаїв, 2008. – С. 122-129.
12. Офіційний Інтернет сайт Українського центру економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uceps.com.ua>.
13. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / М. П. Перепелиця. – К. : Український ін-т соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. – 242 с.
14. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика: молодь про її формування та реалізацію / М. П. Перепелиця // Віче. – 2000. – № 10. – С. 47-60.
15. Центр дослідницько-аналітичного опитування. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://watchdog.org.ua>.

Рецензенти: Багмет М. О. – д.і.н., професор;
Сорока С. В. – к.політ.н.